
7.3.

3. ERANSKINA: NAZIOARTEKO ETA NAZIOKO ERAKUNDEEN ETA ELKARTE PROFESIONALEN GOMENDIOAK

Erkidegoko Osasun Plan guztiek hartu behar dituzte oinarri moduan nazioarteko edo nazioko erakundeen eta elkarte profesionalen beste plan, adierazpen eta gomendioak, baldin eta horien helburuak eta premisak Osasun Planekoekin bat badatoz. Gomendio horiek, funtsean, Osasunaren esparruan desberdintasunak eragiten dituzten alderdiak jasotzen dituzte; halaber, osasunari lotutako politiken eta beste sektore batzuetako politiken artean nazioarteko, nazioko, eskualdeko eta tokiko sinergiak garatu behar direla jasotzen dute, eta osasunean ekitatea lortzeko neurriak sustatu behar direla azpimarratzen.

Beheko taulan, Euskadiko Osasun Plana 2013-2020k oinarritzat hartu dituen gomendio aipagarrienetako batzuk jasotzen dira (8. taula).

-
8. taula.
Nazioarteko eta nazioko erakundeen
eta elkarte profesionalen gomendio
nagusiak.

GOMENDIOA	XEDEA	ERAKUNDE SUSTATZAILEA
Politika Guztietarako Osasun Adierazpena (OPG), Erroma	Osasuna politika publiko guztietan eta maila guztietan sartzea, sektoreen arteko lankidetzaren osasunerako ona eta garrantzitsua dela aitortuz eta Europako Batzordeak eta OMEk elkarrekin lan egin behar dutela azpimarratuz. Osasunaren gaineko eraginaren ebaluazioa da osasuna politika guztietan sartzeko metodorik garrantzitsuenak.	Europako Batzordea Hemen aurki daiteke: http://www.salute.gov.it/imgs/C_17_primopiano-Nuovo_18_documenti_itemDocumenti_4_fileDocumento.pdf [Data: 2012ko uztailaren 11]
Belaunaldi batean desberdintasunak desagerraraztea. Osasunaren Gizarte-baldintzatzaileen Batzordea. OME. 2008	Osasun-ekitatearen alde neurriak hartzea eta jardutea, helburu hori lortzeko nazioarteko mugimendua bultzatuz. Ekiteko hiru printzipio zehaztu dira: <ul style="list-style-type: none"> - Biztanleen bizi-baldintzak hobetzea, baita haiek jaiotzen, hazten, bizitzen, lan egiten eta zahartzen direneko inguruabarrak ere. - Bizi-baldintzen eragileak diren egiturazko faktoreen, hau da, boterearen, diruaren eta baliabideen banaketa desberdinaren aurka borroka egitea mundu-, nazio- eta toki-mailan. - Arazoaren garrantzia neurtzea, esku-hartzeak ebaluatzea, ezagutzak areagotzea, osasunaren gizarte-baldintzatzaileen esparruan gaituta dauden pertsonak hartzea eta jendea gai honen inguruan sentsibilizatzea. 	Osasunaren Mundu Erakundea Hemen aurki daiteke: http://www.who.int/social_determinants/the-commission/finalreport/es/index.html [Data: 2012ko uztailaren 11]
2011ko urriko Osasunaren Gizarte-baldintzatzaileen Munduko Biltzarren dokumentu teknikoa (zirriborroa).	Osasunaren gizarte-baldintzatzaileen gainean ekiteko funtsezko estrategien ikuspegi orokorra ematea ardura-dun politikoei. Oinarriko 5 gairi ekin behar zaie: <ul style="list-style-type: none"> - Gizarte-desberdintasunen arrazoiak. - Osasunaren sektorea eragile izatea, ekitateari eta sektore-artekotasunari buruzko elkarrizketetan. - Komunitatearen parte-hartzea eta aitzindaritza, osasunaren gizarte-baldintzatzaileen gainean jarduterakoan. - Baldintzatzaileen gainean osotasunean jardutea, lehentasunak eta eragile nagusiak zehaztuz. - Monitorizazioa: neurtzea eta aztertzea, politikei osasunaren gizarte-baldintzatzaileen gaineko informazioa emateko. 	Osasunaren Mundu Erakundea Hemen aurki daiteke: http://www.who.int/sdhconference/consultation/en/index.html [Data: 2012ko uztailaren 11]
Klima-aldaketara Egokitzeko Plan Nazionala	Administrazio publikoen arteko koordinazioa, Espainiako klima-aldaketaren eragina, zaugarritasuna eta aldaketaren aurreko egokitzapena ebaluatzerakoan. Herri-galdeketa baten ostean prestatu zen plan hau, eta bertan jaso ziren autonomia-erkidegoen, erakunde publikoen, gobernu kanpoko erakundeen eta gizarte-solaskideen ekarpenak eta iruzkinak.	Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioa Hemen aurki daiteke: http://www.marm.es/es/cambio-climatico/planes-y-estrategias/ [Data: 2012ko uztailaren 11]

GOMENDIOA	XEDEA	ERAKUNDE SUSTATZAILEA
Protecting Health in Europe from climate change, WHO 2008	Osasuna babestea klima-aldaketak eragin ditzakeen ondorio kaltegarrietatik, eta aitortzea klima-aldaketa munduko osasun-segurtasunerako gero eta arriskutsuagoa dela.	Osasunaren Mundu Erakundea Hemen aurki daiteke: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0016/74401/E91865.pdf [Data: 2012ko uztailaren 11]
CAFE programa (Clean Air For Europe)	Estrategia integratua ezartzea eta, epe luzera, aireko kutsaduraren aurka borrokatzea eta kutsadura horren eraginaren aurrean gizakien osasuna eta ingurumena babestea. Programa honetan kutsatzaile batzuk murrizteko helburuak ezarri dira, eta aireko kutsaduraren aurkako borrokaren lege-esparrua finkatu da, bi ardatz nagusi erabilita: - Erkidegoko ingurumen-arloko legeria hobetzea. - Airearen kalitatearen gaineko kezkak dagokien politiketan sartzea.	Europako Batzordea Hemen aurki daiteke: http://europa.eu/legislation_summaries/environment/air_pollution/l28026_en.htm [Data: 2012ko uztailaren 11]
Ingurumenari eta Osasunari buruzko Europako Ekintza-plana (2004-2010)	Ingurumen-faktore batzuek osasunean izan ditzaketen eragin kaltegarriak murriztea, eta ingurumenari, osasunari eta ikerketari dagokionez partaide guztiak elkarlanean ari daitezen bultzatzea. Zehazki, ingurumen-faktoreen eta arnas-gaixotasunen, garapen neurologikoaren nahasmenduen, minbiziaren eta alterazio endokrinoen arteko lotura jorratzen du ekintza-plan honek.	Europako Batzordea Hemen aurki daiteke: http://europa.eu/legislation_summaries/public_health/health_determinants_environment/l28145_es.htm [Data: 2012ko uztailaren 11]
Munduko Elikagaien Segurtasunari buruzko Erromako Adierazpena	Elikagaien segurtasun unibertsala lortzea, goseari eta malnutrizioari lotutako arazoan aurrean neurriak hartuz. Elikagaien segurtasunerako borroka bultzatu nahi da, sektore publikoan eta pribatuan politikak eta erabakiak hartu behar dituzten arduradunen artean batez ere; baina, era berean, oro har jende guztiaren arreta elikagaien inguruan jarri nahi da. Gainera, jendeak beti nahikoa elikagai edukitzea eta elikagaiok osasuntsuak eta nutritiboak izatea lortu nahi da; jendeak horretarako aukera fisikoa eta ekonomikoa eduki behar du, bere beharrez dietetikoak ase ditzan eta bizi aktiboaz eta osasungarriaz goza dezan.	Elikagaien eta Kulturaren Nazio Batuen Erakundea Hemen aurki daiteke: http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/foodclimate/HLCdocs/declaration-S.pdf [Data: 2012ko uztailaren 11]
Nazioarteko Osasunaren Araudia	Mugak gainditu ditzaketen eta mundu osoko biztanleenganaino hel daitezkeen osasun publikoaren arrisku larriei aurrea hartzea eta aurre egitea. Araudi honen bidez herrialdeek nahitaez eman behar diote OMEri gaixotasun jakin batzuen agerraldiaren eta osasun publikoko gertaera zehatzen berri. Horrez gain, OMEk munduko osasun publikoa babesteko bete behar dituen prozedura batzuk ere zehaztu ditu.	Osasunaren Mundu Erakundea Hemen aurki daiteke: http://www.who.int/ihr/es/index.html [Data: 2012ko uztailaren 11]
Denok batera osasunaren alde: EBaren 2008-13rako ikuspegi estrategikoa	Europar Batasuneko osasuna hobetzeko oinarritzko printzipio eta helburu estrategiko batzuk jasotzen ditu estrategia honek. Osasuna hobetzeko emaitza zehatzak eskaintzen ditu, eta Europako Batzordeak sortu dituen finantza eta antolaketako baliabide batzuk aplikatzen ditu Batasuneko herrialdeekin, eskualdeekin eta interes duten pertsonekin batera.	Europako Batzordea Hemen aurki daiteke: http://ec.europa.eu/health-eu/doc/whitepaper_en.pdf [Data: 2012ko uztailaren 11]